

УДК 745/749:7.036.2(477)''19
DOI 10.32461/2226-3209.2.2026.362281

Цитування:

Денисюк Ж. З. Орнамент модерну як інструмент національної репрезентації в декоративному мистецтві України початку ХХ ст. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 2. С. 171–176.

Denysiuk Zh. (2026). Art Nouveau Ornament as a Tool of National Representation in the Decorative Art of Ukraine of the Early 20th Century. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 171–176 [in Ukrainian].

Денисюк Жанна Захарівна,
доктор культурології, доцент,
проректор з наукової та виховної роботи
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-0833-2993>
<http://www.researcherid.com/rid/G-9549-2019>
jdenesuk@dakkkim.edu.ua

ОРНАМЕНТ МОДЕРНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей використання орнаменту модерну як засобу національної репрезентації в українському декоративному мистецтві початку ХХ ст. та визначенні його художньо-стильових і символічних функцій. **Методологія дослідження** ґрунтується на комплексному застосуванні мистецтвознавчого, історико-культурологічного, компаративного та семіотичного методів, що дозволило простежити генезу орнаментальних форм, їхню стилістичну трансформацію та символічне навантаження в контексті національно-культурних процесів означеного періоду. **Наукова новизна** полягає у узагальненні та осмисленні орнаменту українського модерну як інструменту національної репрезентації, а також у виявленні його ролі у формуванні художньої ідентичності українського декоративного мистецтва початку ХХ ст. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що орнамент модерну в українському декоративному мистецтві початку ХХ ст. виконував не лише естетичну, а й культурно-репрезентативну функцію. З'ясовано, що звернення митців (В.Кричевський, М.Бойчук, О.Саєнко, Г.Нарбут) до традиційних народних орнаментальних мотивів, їхня стилізація та переосмислення відповідно до художніх принципів модерну стали одним із ключових чинників формування національно орієнтованої мистецької мови. Доведено, що синтез європейських модерністських тенденцій із українськими мистецькими традиціями забезпечив появу самобутньої системи художніх образів, в межах якої орнамент набув символічного та «ідейно-репрезентативного» значення. Використання рослинних, геометричних і фольклорно-символічних мотивів у творах декоративного мистецтва відображало насамперед прагнення митців до формування українського національного стилю та культурного самовираження.

Ключові слова: модерн, орнамент модерну, декоративне мистецтво, українське мистецтво, національна репрезентація, національний стиль, художня ідентичність, символіка.

Denysiuk Zhanna, Doctor Science of Cultural Studies, Associate Professor, Vice-Rector for Scientific and Educational Work, National Academy of Culture and Arts Management

Art Nouveau Ornament as a Tool of National Representation in the Decorative Art of Ukraine of the Early 20th Century

The purpose of the study is to identify the features of the use of the Art Nouveau ornament as a means of national representation in the Ukrainian decorative art of the early 20th century and to determine its artistic, stylistic and symbolic functions. **The research methodology** is based on the complex application of historical and cultural, art historical, comparative and semiotic methods, which made it possible to trace the genesis of ornamental forms, their stylistic transformation and symbolic load in the context of national and cultural processes of the specified period. **The scientific novelty** lies in the complex understanding of the Ukrainian Art Nouveau ornament as a tool of national representation, as well as in identifying its role in the formation of the artistic identity of the Ukrainian decorative art of the early 20th century. **Conclusions.** As a result of the study, it was established that the Art Nouveau ornament in the Ukrainian decorative art of the early 20th century performed not only an aesthetic, but also an important cultural and representative function. It has been found that the artists' appeal to traditional folk ornamental motifs, their stylisation and rethinking in accordance with the artistic principles of modernism became one of the key factors in the formation of a nationally oriented artistic language. It has been proven that the synthesis of European modernist tendencies with local decorative traditions ensured the emergence of an original system of artistic images, in which the ornament acquired symbolic and ideological significance. It has been found that the use of plant, geometric and folklore-symbolic motifs in works of decorative art reflected the artists' desire to form a national style and cultural self-expression.

Keywords: modernism, modernist ornament, decorative art, Ukrainian art, national representation, national style, artistic identity, symbolism.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням наукового інтересу до проблем національної ідентичності, культурної репрезентації та осмислення ролі декоративного мистецтва у формуванні візуального образу української культури, особливо в нинішніх умовах війни, що визначаються нагальними питаннями збереження національної ідентичності та культурної спадщини. На початку ХХ ст. в умовах активізації процесів національно-культурного відродження стиль модерн став важливим художнім явищем, у межах якого відбулося переосмислення українських традиційних народних орнаментальних мотивів під впливом європейських мистецьких тенденцій та інтеграція такого мистецького симбіозу у сферу професійного мистецтва. Саме орнамент у декоративному мистецтві цього періоду набув не лише естетичного, а й символічного та ідентифікаційного значення, виступаючи інструментом репрезентації української національної самобутності.

Відтак в сфері наукового дискурсу спостерігається сталий інтерес до вивчення і переосмислення українського модерну як важливої складової національної культурної спадщини, а також виявлення механізмів формування художньої мови, що поєднувала європейські модерністські принципи з українськими мистецькими традиціями. Адже аналіз орнаменту модерну дозволяє не лише виявити специфіку трансформації народних декоративних форм у контексті модернізаційних процесів та визначити їхню роль у конструюванні національного художнього стилю, а й сприяє поглибленню розуміння процесів самовираження українського мистецтва.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання вивчення декоративного мистецтва України різних періодів нараховує вагомий корпус наукової літератури, водночас спостерігається поява низки сучасних досліджень, де осмислюється актуальна проблематика кризь призму динаміки мистецьких процесів. У цьому контексті варто назвати праці таких дослідників як Є. Антонович [1], М. Бокотей [3], Л. Бурковська [4], В. Захарчук-Чугай [1], Т. Кара-Васильєва [8–10], Г. Мельник [12], Г. Нищак [12], Г. Склярєнко [18], Г. Скрипник [6], З. Чегусова [8] та ін.

Проблематику стилю модерну висвітлювали у своїх працях Т. Антошук [2], О. Горбик [5], О. Жук [7], Н. Романюк [23], О. Слепцов [2], Ю. Івашко [19], В. Чепелик [21] та ін. Серед мистецтвознавчих праць

значна частина досліджень присвячена осмисленню орнаменту як важливого елемента художньої мови модерну, його символічного змісту та ролі у формуванні національного стилю. Питання стилістики та символіки декоративного модерну в Україні розглянуто у праці І. Фелькер, де орнамент аналізується як багатопланова семіотична система, пов'язана з етнокультурними традиціями та національною ідентичністю. Авторка акцентує на синтезі європейських модерністських тенденцій і української народної орнаментики у процесі формування національної версії модерну [20]. Особливості національної своєрідності українського орнаменту в контексті європейського модерну досліджує А. Святненко [15]. Проблеми орнаментальної стилізації декору стилю модерн висвітлено у дослідженні С. Оборської на основі розгляду флороморфних, зооморфних та орнітоморфних мотивів як важливих елементів символічної системи модерну, що формують особливу декоративну образність стилю [13]. Важливими для розуміння розвитку української орнаментики є праці, присвячені творчості окремих митців. Зокрема, праці О. Майданець-Баргилевич [11], А. Пучкова [14], М. Селівачова [14] та ін. Водночас, попри наявність значної кількості праць, недостатньо дослідженим залишається питання орнаменту модерну саме як інструменту національної репрезентації у декоративному мистецтві України початку ХХ століття, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – виявлення особливостей використання орнаменту модерну як засобу національної репрезентації в українському декоративному мистецтві початку ХХ століття та визначенні його художньо-стильових і символічних функцій.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХ століття стиль модерн став одним із провідних художніх напрямів у європейському мистецтві, що визначався прагненням до синтезу мистецтв, декоративності форм і переосмислення традиційної орнаментики. В українському мистецькому середовищі модерн набув особливої специфіки, оскільки поєднав загальноєвропейські художні тенденції з національними культурними традиціями, народним мистецтвом та етнографічною спадщиною. У цьому контексті орнамент став важливим інструментом національної репрезентації, через який формувався візуальний образ української культури та утверджувалася її самобутність.

Український модерн розвивався в умовах активізації національно-культурного руху, що сприяло пошуку власної художньої мови. Як зазначає В. Чепелик, звернення до народної орнаментики було одним із ключових засобів формування національного стилю в українському мистецтві та архітектурі початку ХХ століття [21, 63]. Орнаментальні мотиви, запозичені з народної вишивки, килимарства, писанкарства та різьблення, трансформувалися відповідно до естетичних принципів модерну, набуваючи нової пластичної виразності та символічного змісту.

Особливе місце в системі орнаменту українського модерну посідали рослинні мотиви: стилізовані квіти, гілки, листя, соняшники, маки та виноградні лози не лише виконували декоративну функцію, а й символізували зв'язок із природою, родючістю та культурною тяглістю. За твердженням С. Оборської, флороморфні мотиви модерну стали основою декоративної образності стилю та відображали прагнення митців до органічності художньої форми [13, 168]. Водночас у творчості українських митців ці мотиви часто поєднувалися з традиційними геометричними орнаментами, характерними для народного мистецтва. На думку вченої, «символіка модерну надзвичайно багата – алегорії та метафори походять з естетики загального художнього символізму, відображаючи уявне майбутнє життя, елементи язичницьких культів та езотерики. Водночас, характерними є й унікальні міфологічні інваріанти та класичні стилістичні риси, майстерно втілені в кольорах, матеріалах, об'ємах та формах. Митці прагнули закласти індивідуальне символічне значення, глибинний сенс в природну форму, наділяючи рослини, квіти, птахів та тварин специфічними алегоричними значеннями, передусім запозиченими з античної міфології та загальновідомих сюжетів сакрального мистецтва» [13, 169].

Важливу роль у розвитку української орнаментики модерну відіграла творчість В. Кричевського, О. Саєнка, Г. Нарбута та інших митців, які активно інтегрували етнокультурні елементи у сучасну художню практику. Орнаментальні композиції Василя Кричевського, як зазначають А. Пучков і М. Селівачов, базувалися на синтезі народних декоративних мотивів та модерністської стилізації, що дозволило сформувати нову систему візуальних знаків української культури [14, 59]. У його творчості орнамент набував не лише декоративного, а й

ідеологічного значення, виступаючи засобом візуального утвердження національної ідентичності.

У декоративному мистецтві початку ХХ століття орнамент використовувався у різних видах художньої практики: оформленні інтер'єрів, меблів, кераміки, книжкової графіки, текстилю та архітектурного декору. Зокрема, у книжковій графіці модерну орнаментальні елементи ставали важливою складовою композиційного вирішення видань. Так, Г. Нарбут активно використовував мотиви українського бароко, народної гравюри та орнаментики у створенні обкладинок, шрифтів і декоративних рамок, формуючи візуальну модель українського національного стилю.

Дослідники наголошують, що український модерн не був прямим наслідуванням європейських зразків. Натомість він став результатом творчої адаптації модерністських принципів до локальної культурної традиції. Як зазначає Н. Новосельчук, національні традиції в українському модерні виконували роль важливого культурного маркера, що забезпечував ідентифікацію українського мистецтва у європейському художньому просторі [22, 68]. Орнамент у цьому процесі виступав універсальним засобом кодування національних символів і культурних смислів.

Суттєвим аспектом орнаменту модерну була його символічність. Українські митці використовували орнаментальні композиції не лише як елемент декору, а і як форму художнього висловлювання, через яку транслювалися уявлення про історичну пам'ять, національну єдність та культурну спадкоємність. За визначенням М. Селівачова, українська орнаментика має складну систему символів і знаків, що формувалася протягом століть та відображала світоглядні уявлення народу [17, 73]. У модерні ця система зазнала художньої трансформації, однак зберегла свою семантичну основу.

Важливо зазначити, що формування українського модерну відбувалося в умовах складних суспільно-політичних процесів, пов'язаних із національним відродженням та пошуками культурної самостійності. У цій ситуації декоративне мистецтво стало одним із найбільш доступних і водночас ефективних засобів візуалізації національної ідеї. Орнамент, який мав глибоке коріння у народній культурі, дозволяв митцям інтегрувати етнічні символи у сучасний художній простір, створюючи впізнавану систему образів і знаків. Саме тому орнамент

модерну поступово набув значення культурного маркера української ідентичності.

Особливу роль у розвитку орнаментальної системи модерну відіграло народне декоративно-ужиткове мистецтво. Українська вишивка, ткацтво, кераміка та художнє різьблення стали основними джерелами орнаментальних форм і мотивів для митців модерну. Використання ромбів, хвилястих ліній, солярних символів, стилізованих рослинних елементів та традиційних кольорових поєднань сприяло формуванню цілісної системи художньої виразності. На відміну від академічного мистецтва XIX століття, модерн прагнув не копіювати народні форми, а переосмислювати їх відповідно до нових естетичних принципів, що передбачали декоративність, ритмізацію композиції та стилізацію природних форм.

Значний вплив на розвиток українського модерну мав європейський контекст. У країнах Західної Європи орнамент модерну також виконував важливу функцію художнього оновлення та формування нової естетики. Проте в Україні він набув додаткового національно-культурного змісту. Якщо для французького чи бельгійського ар-нуво характерним було переважно прагнення до декоративної естетизації середовища, то український модерн поєднував естетичну функцію з ідеєю культурного самоутвердження. Це проявлялося у свідомому використанні етнічних мотивів, історичних символів та образів народної культури.

В архітектурному декорі українського модерну орнамент став одним із головних засобів формування національної стилістики. Фасади будівель прикрашалися майоліковими вставками, рослинними композиціями, стилізованими геометричними орнаментами, мотивами української вишивки та дерев'яного різьблення. Як зазначають дослідники українського архітектурного модерну, саме декоративне оформлення споруд дозволяло поєднати конструктивні принципи європейського модерну з національними художніми традиціями [7, 1126], при цьому «український архітектурний модерн має більш легкі, витончені, підкреслено розвинені вгору вертикальні композиційні рішення» [19, 11]. Орнамент у цьому випадку виступав важливим засобом комунікації між архітектурним середовищем та культурною пам'яттю суспільств. Цікавим і характерним явищем в цьому контексті в плані архітектурного модерну була так звана гуцульська сецесія, що, на думку А.Святенко, це особлива гілка

архітектурного модерну, що сформувалася наприкінці XIX – на початку XX ст. у Галичині, як спроба створити національний стиль, який би поєднував загальноєвропейські тенденції модерну з місцевою народною традицією. Цей стиль не був прямою копією віденської чи паризької сецесії: він свідомо інтегрував елементи традиційної української (особливо гуцульської) народної архітектури та орнаменталії. Головним був вплив дерев'яної народної архітектури Карпат (яскраво виражений у формах дахів, покрівельних скатів, силуетів) і декоративно-живописних мотивів гуцульського мистецтва, зокрема керамічного декору та орнаментальних узорів [15, 204].

Окремої уваги заслуговує також роль орнаменту у текстильному мистецтві та книжковій графіці. Зокрема, у текстильних виробках модерну активно використовувалися стилізовані мотиви української вишивки, які трансформувалися у складні декоративні композиції. Такі орнаменти не лише прикрашали предмети побуту, а й формували образ української культури як носія автентичної естетичної традиції. У книжковій графіці орнаментальні рамки, заставки та шрифтові композиції стали важливими елементами художнього оформлення видань, пов'язаних із національною тематикою, що, своєю чергою, сприяло поширенню модерного українського стилю в широкому культурному просторі.

Суттєвим чинником розвитку орнаменту модерну була діяльність мистецьких об'єднань, художніх шкіл та етнографічних виставок. Наприкінці XIX – на початку XX ст. в Україні активно зростає інтерес до народного мистецтва як джерела національної культури, а етнографічні колекції, дослідження народного орнаменту та популяризація декоративно-ужиткового мистецтва сприяли утвердженню ідеї про необхідність створення власного національного стилю. У цьому процесі орнамент розглядався як універсальна форма художнього кодування культурної пам'яті та етнічної традиції.

Відтак можемо констатувати, що орнамент модерну в українському декоративному мистецтві початку XX ст. був не лише елементом художнього оформлення, а й важливим інструментом культурної комунікації та національної репрезентації. Через орнаментальні форми митці транслювали уявлення про історичну спадкоємність, етнокультурну самобутність і духовні цінності українського суспільства.

Саме тому орнамент модерну став одним із ключових чинників формування національної художньої ідентичності та важливою складовою українського культурного простору модерної доби. Через синтез народної традиції та європейських модерністських тенденцій було сформовано самобутню художню мову, що сприяла утвердженню української культурної ідентичності. Орнамент виконував не лише декоративну, а й символічну, комунікативну та ідеологічну функції, перетворюючись на один із ключових елементів візуального образу української нації в добу модерну.

Наукова новизна статті полягає в комплексному осмисленні орнаменту українського модерну як інструменту національної репрезентації, а також у виявленні його ролі у формуванні художньої ідентичності українського декоративного мистецтва початку ХХ століття.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що орнамент модерну в українському декоративному мистецтві початку ХХ ст. виконував не лише естетичну, а й важливу культурно-репрезентативну функцію. З'ясовано, що звернення митців до традиційних народних орнаментальних мотивів, їхня стилізація та переосмислення відповідно до художніх принципів модерну стали одним із ключових чинників формування національно орієнтованої мистецької мови. Орнамент виступав засобом візуалізації історичної пам'яті, етнокультурної спадщини та національної ідентичності, сприяючи утвердженню українського мистецтва в контексті загальноєвропейських художніх процесів.

Доведено, що синтез європейських модерністських тенденцій із локальними декоративними традиціями забезпечив появу самобутньої системи художніх образів, у якій орнамент набув символічного та ідеологічного значення. Виявлено, що використання рослинних, геометричних і фольклорно-символічних мотивів у творах декоративного мистецтва відображало прагнення митців до формування національного стилю та культурного самовираження. Таким чином, орнамент модерну став важливим інструментом національної репрезентації, що сприяв консолідації української культурної ідентичності та формуванню візуального образу української нації у мистецтві початку ХХ століття.

Література

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай В. Декоративно-прикладне мистецтво : Львів: Світ, 1992. 912 с.
2. Антошук Т. І., Слещов О. С. Осередки розвитку українського архітектурного модерну. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2014. Вип. 2. С. 208–214.
3. Бокотей М. Історія художнього скла кінця ХХ – початку ХХІ століття. Львів: ЛНАМ, 2020. 152 с.
4. Бурковська Л. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації. Київ : НАН України, 2019. 240 с.
5. Горбик О. Фундаментальне дослідження про український архітектурний модерн. *Народна творчість та етнографія*. 2002. № 1–2. С. 104–110.
6. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Ч. I / гол. ред. Г. Скрипник ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.
7. Жук О. Український модерн у мистецтві, архітектурі та дизайні початку ХХ століття. *Народознавчі зошити*. 2018. № 5. С. 1123–1130.
8. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття: у пошуках «Великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 280 с.
9. Кара-Васильєва Т. Історія мистецтва ХХ століття: концепція, нові підходи й оцінки. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії* : зб. наук. пр. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2007. Вип. 7. С. 53–64.
10. Кара-Васильєва Т. Народне і професійне декоративне мистецтво: відмінність та взаємовпливи впродовж історії розвитку. *Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення* : колективна монографія. Книга 2 / гол. ред. Г. Скрипник ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. С. 240–340.
11. Майданець-Баргилевич О. Орнаментальні мотиви у творчості Олександра Саска. *Українська академія мистецтва*. 2021. Вип. 30. С. 98–104. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-38-15>.
12. Мельник Г., Нишак П. Декоративно-ужиткове мистецтво як засіб реалізації естетичного виховання майбутніх учителів технологій та працівників позашкільця. *Молодь і ринок*. 2025. № 11 (243). С. 136–140. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.345876>.
13. Оборська С. Специфіка орнаментальної стилізації декору стилю модерн. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 1. С. 167–171. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2020.196571>.
14. Пучков А., Селівачов М. Орнаментні композиції Василя Кричевського: джерела, напрями, графеми. *Мистецтвознавство України*. 2024. Вип. 24. С. 56–68. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.24.2024.318907>.
15. Святненко А. Національна своєрідність українського орнаменту в контексті європейського стилю модерн. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 3. С. 210–215. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2026.356272>.
16. Селівачов М. До проблематики українського народного мистецтва перед ХІХ ст. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 2006-2007. №15. С. 392–399.
17. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ : Редакція вісника «Ант», 2005. 400 с.
18. Склярєнко Г. «Нова хвиля» і українське мистецтво кінця ХХ століття. *Сучасне мистецтво*. 2009. Вип. 6. С. 188–196.

19. Слепцов О. С., Івашко Ю. В. Український архітектурний модерн як свідчення самобутності народу. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2013. Вип. 32. С. 11–13.

20. Фелькер І. Декоративний модерн в Україні: проблеми стилю, символіки та художньої інтерпретації орнаменту. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2025. № 4. С. 239–244. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2025.351870>

21. Чепелик В. Український архітектурний модерн. Київ: КНУБА, 2000. 378 с.

22. Novoselchuk N. National Traditions in the Architecture of Ukrainian Modernism of the Early 20th Century. *Docomomo Journal*. 2022. № 67. P. 66–71. <https://doi.org/10.52200/docomomo.67.07>

23. Romaniuk N. Art Nouveau Ukrainian Architecture in a Global Context. *Kyiv-Mohyla Humanities Journal*. 2019. Vol. 6. P. 137–148.

References

1. Antonovych, E. A., Zakharchuk-Chugay, V. (1992). *Decorative and Applied Arts*: Lviv: Svit, 912 [in Ukrainian].

2. Antoshchuk, T. I., Sleptsov, O. S. (2014). Centers of Development of Ukrainian Architectural Modernism. *Architectural Bulletin of the KNUBA*, 2, 208–214 [in Ukrainian].

3. Bokotey, M. (2020). *History of Art Glass of the Late 20th – Early 21st Century*. Lviv: LNAM, 152 [in Ukrainian].

4. Burkovska, L. (2019). Contemporary Ukrainian Decorative Art: Preservation of National Identity in the Context of Globalization. *Kyiv: NAS of Ukraine*, 240 [in Ukrainian].

5. Horbyk, O. (2002). Fundamental Research on Ukrainian Architectural Modernism. *Folk Art and Ethnography*, 1–2, 104–110 [in Ukrainian].

6. *Decorative Art of Ukraine: Folk and Professional, History and Modernity, Theoretical Understanding: Collective Monograph*. (2025). Part I / [ed. by G. Skrypnyk]; M. T. Rylsky Institute of Fine Arts of the NAS of Ukraine. Kyiv. 238 p. [in Ukrainian].

7. Zhuk, O. (2018). Ukrainian Modern in Art, Architecture and Design of the Early 20th Century. *Ethnographic Notebooks*, 5, 1123–1130 [in Ukrainian].

8. Kara-Vasilyeva, T. V., Chegusova, Z. (2005). *Decorative Art of Ukraine of the 20th Century: In Search of the “Great Style”*. Kyiv: Lybid, 280 [in Ukrainian].

9. Kara-Vasilyeva, T. (2007). *History of Art of the 20th Century: Concept, New Approaches and Assessments. Ukrainian art history: materials, research, reviews: Collection of scientific works*. Kyiv: M.T. Rylsky Institute of Fine Arts of the NAS of Ukraine, 7, 53–64 [in Ukrainian].

10. Kara-Vasilyeva, T. (2025). Folk and professional decorative art: differences and mutual influences throughout the history of development. *Decorative art of Ukraine: folk and professional, history and modernity, theoretical understanding: collective monograph. Book 2* / [ed. by G. Skrypnyk]; M.T. Rylsky Institute of Fine Arts of the NAS of Ukraine. Kyiv, 240–340 [in Ukrainian].

11. Maydanets-Bargylevych, O. (2021). Ornamental motifs in the work of Oleksandr Sayenko. *Ukrainian Academy of Arts*, 30, 98–104. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-38-15> [in Ukrainian].

<https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-38-15> [in Ukrainian].

12. Melnyk, G., Nyschak, P. (2025). Decorative and applied art as a means of implementing aesthetic education of future technology teachers and extracurricular workers. *Youth and Market*, 11 (243), 136–140. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.345876> [in Ukrainian].

13. Oborska, S. (2020). Specifics of ornamental stylization of modernist style decor. *Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts*, 1, 167–171. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2020.196571> [in Ukrainian].

14. Puchkov, A., Selivachov, M. (2024). Ornamental compositions of Vasyl Krychevsky: sources, directions, graphemes. *Art History of Ukraine*, 24, 56–68. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.24.2024.318907> [in Ukrainian].

15. Sviatnenko, A. (2024). National originality of Ukrainian ornament in the context of the European modern style. *Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts*, 3, 210–215. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2026.356272> [in Ukrainian].

16. Selivachov, M. (2007). To the problems of Ukrainian folk art before the 19th century. *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*, 15, 392–399 [in Ukrainian].

17. Selivachov, M. (2005). *Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)*. Kyiv: Editorial Board of the Ant Bulletin, 400 [in Ukrainian].

18. Sklyarenko, G. (2009). «New Wave» and Ukrainian art of the late 20th century. *Contemporary Art*, 6, 188–196 [in Ukrainian].

19. Sleptsov, O. S., Ivashko, Yu. V. (2013). Ukrainian architectural modern as evidence of the identity of the people. *Contemporary problems of architecture and urban planning*, 32, 11–13 [in Ukrainian].

20. Felker, I. (2025). Decorative modern in Ukraine: problems of style, symbolism and artistic interpretation of ornament. *Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts*. No. 4. P. 239–244. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2025.351870> [in Ukrainian].

21. Chepelyk, V. (2000). *Ukrainian architectural modern*. Kyiv: KNUBA. 378 p. [in Ukrainian].

22. Novoselchuk, N. (2022). National Traditions in the Architecture of Ukrainian Modernism of the Early 20th Century. *Docomomo Journal*, 67, 66–71. <https://doi.org/10.52200/docomomo.67.07> [in English].

23. Romaniuk, N. (2019). Art Nouveau Ukrainian Architecture in a Global Context. *Kyiv-Mohyla Humanities Journal*, 6, 137–148 [in English].

Стаття надійшла до редакції 09.03.2026
Отримано після доопрацювання 10.04.2026
Прийнято до друку 21.04.2026
Опубліковано 26.05.2026